

The Beliefs and Rituals of Vow Fulfillment, A Case Study of Phor Luang Klun at Thung Mai Temple, Na Mobun Subdistrict, Chulabhorn District, Nakhon Si Thammarat Province

Tidarat Saeau¹ Pattaraporn Rittichai¹ Daycho Khaenamkhaew^{1*} Pongprasit Onchun¹
and Sutira Chairuksa Ngoenthaworn¹

¹Major of Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author: Daycho_kha@nstru.ac.th

Abstract

This article aims to study 1) beliefs and rituals associated with offerings, and 2) the impacts of these beliefs and rituals, focusing on the case study of Phra Luang Klan at Wat Thung Mai, Na Mobun Subdistrict, Chulabhorn District, Nakhon Si Thammarat Province. The key informants included 20 villagers coming to make offerings, 1 local scholar, 1 community leader, and 5 monks from Wat Thung Mai, totaling 27 individuals. The research tool used was an interview questionnaire, and the data were analyzed according to the objectives and presented in a descriptive format. The study found that 1) beliefs and rituals associated with offerings include: (1) Public service: Individuals often seek encouragement for exams, hoping for success and promising to offer items in return; (2) Requesting children: Those facing fertility issues often seek blessings from sacred beings for spiritual support; (3) Recovery from illness: Patients have psychological needs, promising to abandon undesirable behaviors, such as quitting smoking or drinking, to achieve healing; (4) Fortune: Requests related to money and luck often specify clear dates, with a promise to reciprocate if their wishes are fulfilled. 2) The impacts of these beliefs and rituals include: (1) Psychological effects: Strong beliefs motivate corresponding behaviors; changes in belief lead to changes in behavior; (2) Social cohesion: Shared feelings and thoughts within the same community influence life and foster cooperation and respect; (3) Economic benefits to the community: The community economy distributes income through beliefs, particularly around temples and related businesses; (4) Environmental improvements: Temples provide resting areas and facilities such as restrooms and drinking water, along with spaces for disseminating teachings and performing rituals.

Keywords: Beliefs, Rituals of Vow Fulfillment, Phor Luang Klun

ความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บน กรณีศึกษา พ่อหลวงกลั่น วัดทุ่งไหม้ ตำบลนาหมอบุญ อำเภोजุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ธิดารัตน์ แซ่ฮ้อย¹ ภัทรพร ฤทธิชัย¹ เดโช ข่าน้ำแก้ว^{1*} พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์¹
และ สุธิรา ชัยรักษา เงินถาวร¹

¹สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

*Corresponding author: Daycho_kha@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บน และ 2) ผลกระทบจากความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บน กรณีศึกษา พ่อหลวงกลั่น วัดทุ่งไหม้ ตำบลนาหมอบุญ อำเภोजุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ชาวบ้านที่มาแก้บน จำนวน 20 คน ประชาชนชาวบ้านในพื้นที่ชุมชนจำนวน 1 คน กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน และพระในวัดทุ่งไหม้ จำนวน 5 รูป รวมทั้งสิ้น 27 คน/รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า 1) ความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บน ได้แก่ (1) การรับราชการ: ผู้คนมักต้องการขวัญกำลังใจในการสอบ โดยหวังว่าจะประสบความสำเร็จและจะนำสิ่งของมาตอบแทนตามที่สัญญาไว้ (2) ขอบุตร: ผู้ที่มีปัญหาการมีบุตรยากมักขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อหาที่พึ่งทางจิตใจ (3) หายจากการไม่สบาย: ผู้ป่วยมักมีความต้องการทางจิตใจ โดยสัญญาว่าจะเลิกพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น เลิกสูบบุหรี่หรือดื่มสุรา เพื่อให้ตนเองหายดี (4) โชคลาภ: การขอเกี่ยวกับเงินทองและโชคลาภมักกระทำวัน เดือน ปี ให้ชัดเจน พร้อมสัญญาว่าจะตอบแทนหากได้ตามที่ขอ 2) ผลกระทบจากความเชื่อและพิธีกรรม ได้แก่ (1) ด้านจิตใจ: ความเชื่อที่มั่นคงจะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่สอดคล้องกัน หากมีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ พฤติกรรมก็จะเปลี่ยนตาม (2) ด้านความรักสามัคคี: ความรู้สึกและความคิดที่มีร่วมกันในสังคมเดียวกันส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและสร้างความร่วมมือในการเคารพนับถือ (3) ด้านรายได้เข้ามาในชุมชน: เศรษฐกิจชุมชนมีการกระจายรายได้ผ่านความเชื่อ โดยเฉพาะรอบวัดและร้านค้าที่เกี่ยวข้อง (4) ด้านสิ่งแวดล้อม: วัดจัดเตรียมสถานที่พักผ่อนและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำและน้ำดื่ม พร้อมทั้งสถานที่เผยแพร่หลักธรรมและการแก้บน

คำสำคัญ: การบนบาน, พิธีกรรมการแก้บน, พ่อหลวงกลั่น

© 2024 A-EMS: Applied Economics, Management and Social Sciences

บทนำ

เมื่อกล่าวถึงการบนบานของชาวพุทธไทยในปัจจุบันนั้นมักนิยมบนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์สวຍในพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นโดยเฉพาะศาสนาพราหมณ์-ฮินดู จะพบมีพิธีกรรมการบนบานสืบต่อมา เช่น การบนพระพุทธรูปบนกับรูปเคารพพระเกจิ และบนกับรูปเคารพของเทพต่าง ๆ มีพระพรหม เป็นต้น แต่ที่ชาวพุทธไทยนิยมบนกันมากที่สุดคือ พระพุทธรูป เนื่องจากแต่เดิมมีความเชื่อว่าพระพุทธรูปเปรียบเสมือนตัวแทนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แม้พุทธองค์ปรินิพพานไปนานแล้ว แต่ชาวพุทธจำนวนมากก็เชื่อว่าพลังอำนาจของพระพุทธรูปยังคงหลงเหลืออยู่ และบางส่วนเชื่อว่าพระพุทธรูปแต่ละองค์มีเทวดาสถิตอยู่ ซึ่งในประเทศไทยมีการสร้างพระพุทธรูปขึ้นเป็นครั้งแรก ในสมัยทวารวดีและพัฒนาเป็นลำดับ ทำให้เกือบทุกวัดในประเทศไทยจะมีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่เป็นสัญลักษณ์สำคัญสูงสุดทางพระพุทธศาสนาอีกประการหนึ่งให้ชาวพุทธได้กราบไหว้บูชา อนึ่ง หากเป็นวัดที่มีพระพุทธรูปชื่อเสียงโด่งดังด้วยแล้วนั้น ผู้คนก็มักจะนิยมไปสักการบูชาเพื่อขอพรและบน

บานในสิ่งต่าง ๆ ที่ตนหวัง เช่น พระพุทธโสธรเด่นในเรื่องการขอมุตร ขอโชคลาภ ความร่ำรวย หลวงพ่อโต เด่นในเรื่องการค้าขายเจริญรุ่งเรือง เรื่องการมีโชคในการเดินทาง (มณี แสงธรรม, 2558)

ทั้งนี้ ทำให้เห็นถึงความเชื่อและพิธีกรรม ดังงานวิจัยของ พระนัต จารุณโณ (ยี่รัมย์) และคณะ (2564) พบว่า คติความเชื่อ และพิธีกรรมที่เกิดจากประเพณีชนโขนตา ของชาวจังหวัดสุรินทร์ ยังมีการปฏิบัติสืบทอดรักษา สืบสานกันมาจวบจนมาถึงปัจจุบัน จากคติหลัก ๆ สามารถกล่าวได้ว่าที่ได้รับความนิยมจากคติความเชื่อในเรื่องอำนาจดวงวิญญาณ และสิ่งเหนือธรรมชาติ การบูชาเทพเจ้า และการบูชาบรรพบุรุษของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และได้รับอิทธิพลจากความเชื่อเรื่องการบูชาตามคติทางพระพุทธศาสนาด้วย คติความเชื่อโบราณที่เกี่ยวกับอำนาจการให้คุณ และโทษของผีบรรพบุรุษ และสิ่งเหนือธรรมชาติต่าง ๆ ที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ ในคติความเชื่อของชาวสุรินทร์ เมื่อถึงช่วงเทศกาลชนโขนตา พิธีกรรมช่วงเดือนสิบ มีความเชื่อว่าประตูนรกจะเปิดให้ดวงวิญญาณบรรพบุรุษของตนเอง เดินทางมาเมืองมนุษย์โลก เพื่อมาของส่วนบุญจากญาติพี่น้องของตน ดังนั้นคตินี้ชาวบ้านจึงต้องมีการทำพิธีบูชา และเซ่นไหว้โดยมีการจัดทำอาหาร ขนมข้าวต้ม อาหาร เสื้อผ้า ข้าวของเครื่องใช้ เพื่อต้อนรับวิญญาณบรรพบุรุษของตนเอง และงานวิจัยของวรวิสิ ศรีตระกูล (2564) พบว่า พฤติกรรมการบนบานศาลกล่าวของคนไทยส่วนใหญ่ มักนิยมบนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งในพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น เช่น ศาสนาพราหมณ์ ซึ่งจะมีพิธีกรรมการบนสืบทอดกันมาในรูปแบบต่าง ๆ อย่างการบนกับรูปปั้น ไม่ว่าจะเป็นพระพุทธรูป พระพิมพ์เศ รูปปั้นเกจิอาจารย์ชื่อดังต่าง ๆ ซึ่งรูปปั้นจะเปรียบเสมือนตัวแทนความศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธเจ้า เทพเทวดา หรืออาจารย์ท่านนั้น ๆ แม้จะไม่ได้มีชีวิตอยู่แล้วก็ตาม แต่คนมักจะเชื่อว่าพลัง อำนาจ ความศักดิ์สิทธิ์จะคงอยู่ตลอดกาล

จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยศึกษาเรื่อง ความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บน กรณีศึกษา พ่อหลวงกลั่น วัดทุ่งไหม้ ตำบลนาหมอนบุญ อำเภोजุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา และเพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรม กรณีศึกษา พ่อหลวงกลั่น วัดทุ่งไหม้ หมู่ที่ 3 ตำบลนาหมอนบุญ อำเภोजุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จะเกิดประโยชน์ต่อชุมชน คือ ทำให้บุคคลภายนอกศรัทธาในความศักดิ์สิทธิ์ของวัด เช่น การสอบเข้าเรียนต่อ การสอบเข้าทำงานการเกณฑ์ทหาร เป็นต้น หรือกรณีที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น การขอมุตร การขอให้คืนสิ่งของที่สูญหาย เป็นต้น หรือต้องการกำลังใจ เช่น การขอให้หายเจ็บไข้ การขอให้เดินทางสะดวก ปลอดภัย เป็นต้น จึงมีการบนบาน หากได้รับผลตามที่ได้นบนบานไว้ ผู้ที่บนจะกลับมาแก้บนโดยส่วนมากเป็นเรื่องเกี่ยวกับการขอมุตร การสอบเข้าเรียนต่อ การสอบเข้าทำงานได้ ขอโชคลาภ ของหาย และเรื่องสุขภาพเจ็บป่วยเกี่ยวกับโรคภัย ต่าง ๆ และทำให้ชุมชนนาหมอนบุญมีชื่อเสียงมีคนรู้จักมากขึ้นชุมชนได้เกิดการพัฒาที่ดีและมีรายได้เข้ามาในชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บน กรณีศึกษา พ่อหลวงกลั่น วัดทุ่งไหม้ ตำบลนาหมอนบุญ อำเภोजุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาผลกระทบจากความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บน กรณีศึกษา พ่อหลวงกลั่น วัดทุ่งไหม้ ตำบลนาหมอนบุญ อำเภोजุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคัดเลือกแบบเจาะจง คือ 1) กลุ่มชาวบ้านที่มาแก้บน จำนวน 20 คน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความเชื่อศรัทธา ต่อพ่อหลวงกลั่น วัดทุ่งไหม้ และได้สมหวังดังที่ปรารถนาในการมาบนบาน จึงมาแก้บนและยินดีให้ข้อมูล 2) กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านในพื้นที่ชุมชน จำนวน 1 คน เลือกเจาะจงบุคคลผู้เป็นเป็นเจ้าของภูมิปัญญาชาวบ้าน มีความรู้เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับการแก้บน และนำภูมิปัญญามาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตจนประสบผลสำเร็จสามารถถ่ายทอดเชื่อมโยงคุณค่าของอดีตกับปัจจุบันได้อย่างเหมาะสมและยินดีให้ข้อมูล 3) กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 เนื่องจากเป็นผู้มีความรู้ ความเชื่อ และพิธีกรรมเกี่ยวกับพ่อหลวงกลั่น วัดทุ่งไหม้ เพราะเคยบวชเรียน รวมถึงประสบการณ์ในชุมชน และยินดีให้ข้อมูล และ 4) กลุ่มพระในวัดทุ่งไหม้ จำนวน 5 รูป ประกอบด้วย เจ้าอาวาส 1 รูป และพระลูกวัดของวัดทุ่งไหม้ จำนวน 4 รูป เลือกเจาะจงเนื่องจากเป็นผู้นำในวัดและมีความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาและยินดีให้ข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยเน้นการพูดคุยเรื่องราวและการจดบันทึกระหว่างการสัมภาษณ์ในเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งหมด ประกอบด้วย 4 ตอน คือ 1) ข้อมูลทั่วไป 2) ความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บน 3) ผลกระทบจากความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บน และ 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการทำการศึกษาวิจัยและเป็นการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารวิชาการ ตำรา หนังสือ บทความ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาภาคสนาม เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลโดยใช้กรอบแนวคิดที่กำหนดไว้คือ ความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บน และผลกระทบจากความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บน โดยมีการไปสัมภาษณ์ชาวบ้านที่มาแก้บน ปราชญ์ชาวบ้านในพื้นที่ชุมชน ผู้นำชุมชน และพระในวัดทุ่งไหม้ รวมทั้งสิ้น 27 คน/รูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการศึกษาภาคสนาม เมื่อรวบรวมและตรวจสอบเนื้อหาอย่างถูกต้องเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บน กรณีศึกษา พ่อหลวงกลั่น วัดทุ่งไหม้ ตำบลนาหมอบุญ อำเภोजุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1.1 ความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บน กรณีศึกษา พ่อหลวงกลั่น วัดทุ่งไหม้ ตำบลนาหมอบุญ อำเภोजุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1.1 การรับราชการ การบนบานแล้วก็ต้องนำสิ่งของที่บนบานไว้นั้นมาแก้บนตามสัญญา เมื่อใดที่รู้สึกว่าการบนบานแล้วความมั่นใจในด้านการสอบเข้ารับราชการจึงได้มาบนบานสารกล่าวเพื่อให้มีขวัญกำลังใจในการสอบ และหวังว่าตนจะได้ประสบความสำเร็จดังใจที่ตนหวัง โดยผู้ที่ทำการบนก็จะนำสิ่งของมาตอบแทนตามที่สัญญาไว้ คือ ความเชื่อที่ว่า ผลสำเร็จนั้นเกิดจากการที่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้ดลบันดาลให้สำเร็จตามผลที่หวัง

1.1.2 ขอบุตร สำหรับคนมีลูกยาก แต่ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องการไหว้พระขอลูกก็ยังมียู่ มีความต้องการหาที่พึ่งทางจิตใจ การขอเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์โดยการขอบุตร เพราะตนเองไม่สามารถมีบุตรเองได้ จึงมาพึ่งพาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ช่วยตนและเมื่อประสบผลสำเร็จดังใจหวังจะให้สิ่งของตอบแทนหรือทำตามที่ได้ให้สัญญา

1.1.3 หายจากการเจ็บป่วยไม่สบาย ความต้องการทางด้านจิตใจของบุคคลที่เจ็บป่วยเป็นสร้างแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมทางสุขภาพ โดยที่กำหนดข้อตกลงที่จะเลิกพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น เลิกสูบบุหรี่ เลิกดื่มสุรา เป็นสิ่งแก้บนเพื่อให้ตนเองสำเร็จตามความต้องการ ในรูปแบบพันธะสัญญาและมีเป้าหมายเป็นสิ่งที่ตนเองปรารถนาความเจ็บป่วย เมื่อหายเจ็บป่วยแล้วจะนำสิ่งของหรือสิ่งแลกเปลี่ยนมาทำการแก้บน

1.1.4 โชคลาภ ขอพรกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์โดยการบอกชื่อ สกุล ของเรา และเรื่องที่ต้องการขอให้ชัดเจน ถ้าจะขอในเรื่องเงิน ก็ระบุให้ชัดเจนว่าจำนวนเท่าใดระบุเวลาให้ชัดเจน เช่น หากอยากจะขอให้เรื่องเงิน โชคลาภ ก็ให้ระบุวัน เดือน ปี ให้ชัดเจน อย่างกล่าวคำขอลอย ๆ หรือระบุกว้าง ๆ ว่า ขอให้มีความสุขกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ว่าหากได้ตามที่ขอ เราจะตอบแทนท่านอย่างไร ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะทำของมาถวาย หรือจุดลูกทัด

ภาพที่ 2 การบนบาน
เกี่ยวกับการรับราชการ

ภาพที่ 3 การบนบาน
เกี่ยวกับการขอบุตร

ภาพที่ 4 การบนบานขอให้
หายจากการเจ็บป่วยไม่สบาย

ภาพที่ 5 การขอโชคลาภจาก
สิ่งศักดิ์สิทธิ์

1.2 ผลกระทบจากความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บน กรณีศึกษา พ่อหลวงกลั่น วัดทุ่งไหม้ ตำบลนาหมอบุญ อำเภोजุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2.1 ด้านจิตใจ เมื่อคนเรามีความเชื่ออย่างหนึ่งอย่างใดแล้วย่อมเป็นเหตุจูงใจให้เกิดการกระทำที่ตอบสนองความเชื่อมั่น ถ้าเปลี่ยนความเชื่อพฤติกรรมก็จะเปลี่ยนตามไปด้วยและพฤติกรรมเหล่านั้นจะสะท้อนให้เห็นได้ในรูปของข้อห้ามข้อปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม

1.2.2 ด้านความรักสามัคคี เมื่อคนในสังคมเดียวกันมีการรับรู้ถึงความรู้สึก ความคิดของบุคคลในสังคมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต และได้รู้ถึงทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ ตลอดจนวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกัน

ของบุคคลที่มีความเชื่อแบบเดียวกัน ในสถานที่เดียวกัน ทำให้เกิดความร่วมมือกัน ที่จะเคารพ นับถือ และศรัทธา ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะในกลุ่มนั้น ๆ

1.2.3 ด้านรายได้เข้ามาในชุมชน เศรษฐกิจชุมชนมีการกระจายรายได้ ผ่านกระบวนการทางความเชื่อความศรัทธาที่เนื่องจากความเชื่อ ได้กลายเป็นวาระรอบ ๆ วัด ที่ร้านค้าที่เนื่องด้วยพิธีกรรมความเชื่อจำนวนมาก จากการเดินทางสะท้อนให้เห็นได้ว่าการจัดการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นพร้อมกับการสร้างวัด สร้างความเชื่อและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงความหวังทางใจ และศาสนา ทำบุญไหว้พระ ปิดทอง บนบานศาลกล่าว ประความสำเร็จจากการร้องขอ

1.2.4 ด้านสิ่งแวดล้อม วัดนี้สถานที่ที่มีพุทธศาสนิกชนศรัทธาและเป็นที่รู้จักหลากหลายในทุกเพศ ทุกวัย และได้เดินทางมาเพื่อหวังพึ่งอาศัยในความเชื่อเรื่องการขอโชคลาภ วัดจำเป็นต้องมีการจัดเตรียมความพร้อมในด้านหลาย ๆ ด้าน เช่น สถานที่นั่งพักผ่อน สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ห้องน้ำ น้ำดื่ม เป็นต้น พร้อมทั้งสถานที่สำหรับการเผยแพร่หลักธรรมควบคู่กันไป

ภาพที่ 6 ผลกระทบ
ด้านจิตใจ

ภาพที่ 7 ผลกระทบ
ด้านความรักสามัคคี

ภาพที่ 8 ผลกระทบ
ด้านรายได้เข้ามาในชุมชน

ภาพที่ 9 ผลกระทบ
ด้านสิ่งแวดล้อม

2. อภิปรายผลการวิจัย

2.1 ความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บน พบว่า การรับราชการ ด้านการสอบเข้ารับราชการจึงได้มาบนบานศาลกล่าวเพื่อให้มีขวัญกำลังใจในการสอบ ขอบุตรสำหรับคนมีลูกยาก การขอร้องสิ่งศักดิ์สิทธิ์โดยการขอบุตร เพราะตนเองไม่สามารถมีบุตรเองได้ หายจากการเจ็บป่วยไม่สบาย ความต้องการทางด้านจิตใจของบุคคลที่เจ็บป่วยเป็นสร้างแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมทางสุขภาพ โดยที่กำหนดข้อตกลงที่จะเลิกพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น เลิกสูบบุหรี่ เลิกดื่มสุรา เป็นสิ่งแก้บน การขอโชคลาภ ถ้าจะขอในเรื่องเงิน ก็ระบุให้ชัดเจนว่าจำนวนเท่าใดระบุเวลาให้ชัดเจน เช่น หากอยากจะขอให้เรื่องเงิน โชคลาภ ก็ให้ระบุวัน เดือน ปี ให้ชัดเจน อย่างกล่าวคำขอลอย ๆ หรือระบุกว้าง ๆ ว่า ขอให้มีความสุขกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ว่าหากได้ตามที่ขอ ซึ่งสอดคล้องกับ สิทธิพงษ์ บุญทอง (2561) พบว่า วัดเจติยโฆ มีการให้คุณค่าและความหมาย พบว่า วัดเจติยโฆใช้เป็นเพียงพื้นที่ที่ใช้ในการปฏิบัติธรรม การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา การทำบุญให้ทาน และขอพรบนบานศาลกล่าว “ของหายอยากได้คืน” จากการแก้บน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญทิพา ผิวผาด และคณะ (2558) พบว่า การบนบาน ผู้ที่มาบนบานกับเจ้าแม่มนมสาว มีความเชื่อกับการบนบานมากเมื่อมีเรื่องเดือดร้อนต้องการความช่วยเหลือ ผู้ที่มาบนบานได้ไปบนบานให้เจ้าแม่มนมสาวช่วยเหลือ ลักษณะดังกล่าวนี้เหมือนกันกับชาวบ้านในถิ่นอื่น ๆ คือ เมื่อมีกรณีที่ต้องเสี่ยง เช่น การมีคดีความ การสอบเข้าเรียนต่อ การสอบเข้าทำงาน การเกณฑ์ทหาร หรือกรณีที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น การขอบุตร การขอให้คืนสิ่งของที่สูญหาย หรือต้องการกำลังใจ เช่น การขอให้หายเจ็บไข้ การขอให้เดินทางสะดวก ปลอดภัย จึงมีการบนบาน หากได้รับผลตามที่ได้นบนบานไว้ รวมทั้งสอดคล้องกับ วราลี ศรีตระกูล (2564) พบว่า ในทุก ๆ วันจะมีผู้คนนับหมื่นนับแสนเดินทางไปสักการะ บูชาไอ้ไข่ที่วัดเป็นจำนวนมาก ทั้งคนที่เคยมาบน

บานแล้วสมหวัง เข้ามาเพื่อแก้บน และคนใหม่ที่ยังไม่เคยเข้ามาขอพรตามความเชื่อที่เล่าสู่กันฟัง เพื่อขอโชคลาภ หรือบนบานสานกล่าว ทั้งขอให้งานดี ๆ ขอให้ธุรกิจบรรลุเป้าหมาย รวมไปถึงเรื่องของหายอยากได้คืน และหากเดินทางมาถึงวัดเจดีย์แล้ว จะเห็นได้ว่า มีการ แก้บน เพราะสมหวังแล้วจากการที่มานบนไป เรียกได้ว่า “สัจจะ” พุดไว้แล้วต้องทำตาม เป็นที่มาของการ “ขอได้ ไหว้รับ”

2.2 ผลกระทบจากความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บน พบว่า ด้านจิตใจ เมื่อคนเรามีความเชื่ออย่างหนึ่งอย่างใดแล้วย่อมเป็นเหตุจูงใจให้เกิดการกระทำที่ตอบสนองความเชื่อมั่น ถ้าเปลี่ยนความเชื่อพฤติกรรมก็จะเปลี่ยนตามไปด้วยและพฤติกรรมเหล่านั้นจะสะท้อนให้เห็นได้ในรูปของข้อห้ามข้อปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ด้านความรักสามัคคี เมื่อคนในสังคมเดียวกันมีการรับรู้ถึงความรู้สึก ความคิดของบุคคลในสังคม ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต และรับรู้ถึงทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ ตลอดจนวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันของบุคคลที่มีความเชื่อแบบเดียวกัน ในสถานที่เดียวกัน ทำให้เกิดความร่วมมือกัน ที่จะเคารพ นับถือ และศรัทธา ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะของคนในกลุ่มนั้น ๆ ด้านรายได้เข้ามาในชุมชน เศรษฐกิจชุมชนมีการกระจายรายได้ผ่านกระบวนการทางความเชื่อความศรัทธาที่เนื่องจากความเชื่อ ได้กลายเป็นวาระรอบ ๆ วัด ที่ร้านค้าที่เนื่องด้วยพิธีกรรมความเชื่อจำนวนมาก และด้านสิ่งแวดล้อม วัดมีการจัดเตรียมความพร้อมในด้านหลาย ๆ ด้าน เช่น สถานที่นั่งพักผ่อนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ห้องน้ำและน้ำดื่ม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ สิทธิพงษ์ บุญทอง (2561) พบว่า ผู้คนได้รับผลกระทบจากภาวะความทันสมัย จนเกิดวิกฤติ การเข้าไปสักการะวัดเจดีย์ไฉ่ไ้ของผู้คนเปลี่ยนแปลงไป แต่ก็ทำให้อาจเกิดการกระจายรายได้ ยกระดับการครองชีพและความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้น ทั้งยังรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจ การคมนาคมขนส่งและการท่องเที่ยว รวมทั้งสอดคล้องกับ ณีรนุช แมลงภู (2566) พบว่า เศรษฐกิจและสังคมไทยปัจจุบันได้ทำให้ผู้ที่พึ่งพาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนในรูปแบบต่าง ๆ ที่เข้มข้นขึ้นกว่าในอดีต ซึ่งนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงในแง่ปฏิบัติการและตรรกะของการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อความเจริญรุ่งเรือง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ นั้นยังเป็นผู้กระทำการสำคัญที่เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจแห่งความไม่แน่นอน โดยสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้มีส่วนทำให้ความไม่แน่นอนเป็นความแน่นอนที่เป็นไปได้ ช่วยเพิ่มความเป็นไปได้ในการสะสมทุนให้ได้มากในเวลาสั้นและสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

ความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บน พบว่า การรับราชการ ด้านการสอบเข้ารับราชการจึงได้มานบนบานสารกล่าวเพื่อให้มีขวัญกำลังใจในการสอบ ขอบุตรสำหรับคนมีลูกยาก การขอร้องสิ่งศักดิ์สิทธิ์โดยการขอบุตร เพราะตนเองไม่สามารถมีบุตรเองได้ หายจากการเจ็บป่วยไม่สบาย ความต้องการทางด้านจิตใจของบุคคลที่เจ็บป่วยเป็นสร้างแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมทางสุขภาพ โดยที่กำหนดข้อตกลงที่จะเลิกพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น เลิกสูบบุหรี่ เลิกดื่มสุรา เป็นสิ่งแก้บน การขอโชคลาภ ถ้าจะขอในเรื่องเงิน ก็ระบุให้ชัดเจนว่าจำนวนเท่าใดระบุเวลาให้ชัดเจน เช่น หากอยากจะทำให้อายุยืน โชคลาภ ก็ให้ระบุวัน เดือน ปี ให้ชัดเจน อย่างกล่าวคำขอลอย ๆ หรือระบุกว้าง ๆ ว่า ขอให้มีความสุขกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ว่าหากได้ตามที่ขอ ในขณะที่ผลกระทบจากความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บน พบว่า ด้านจิตใจ เมื่อคนเรามีความเชื่ออย่างหนึ่งอย่างใดแล้วย่อมเป็นเหตุจูงใจให้เกิดการกระทำที่ตอบสนองความเชื่อมั่น ถ้าเปลี่ยนความเชื่อพฤติกรรมก็จะเปลี่ยนตามไปด้วยและพฤติกรรมเหล่านั้นจะสะท้อนให้เห็นได้ในรูปของข้อห้ามข้อปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ด้านความรักสามัคคี เมื่อคนในสังคมเดียวกันมีการรับรู้ถึงความรู้สึก ความคิดของบุคคลในสังคม ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต และรับรู้ถึงทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ ตลอดจนวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันของบุคคลที่มีความเชื่อแบบเดียวกัน ในสถานที่เดียวกัน ทำให้เกิดความร่วมมือกัน ที่จะเคารพ นับถือ และศรัทธา ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะของคนในกลุ่มนั้น ๆ ด้านรายได้เข้ามาในชุมชน เศรษฐกิจชุมชนมีการกระจายรายได้ ผ่านกระบวนการทางความเชื่อความ

ศรัทธาที่ที่เนื่องจากความเชื่อ ได้กลายเป็นวาระรอบ ๆ วัด ที่ร้านค้าที่เนื่องด้วยพิธีกรรมความเชื่อจำนวนมาก และด้านสิ่งแวดล้อม วัดมีการจัดเตรียมความพร้อมในด้านหลาย ๆ ด้าน เช่น สถานที่นั่งพักผ่อนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ห้องน้ำและน้ำดื่ม เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

2.1.1 จากการศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บน กรณีศึกษา พ่อหลวงกลั่น วัดทุ่งไหม้ ตำบลนาหมอบุญ อำเภोजุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมา ขั้นตอนการบนและการแก้บน ดังนั้น จึงควรมีการจัดทำคู่มือ หรือเอกสารเกี่ยวกับการบนบาน และการแก้ไขแก้ผู้ที่จะบนบนเพื่อความสะดวกแก่ผู้มาบนบาน

2.1.2 วัดทุ่งไหม้ควรจัดบริการแก่ผู้มาบนบาน และแก้บน ด้วยเครื่องบนบาน ดอกไม้ ธูปเทียน เพื่อความสะดวกแก่ผู้มาบนบาน

2.1.3 ชุมชนควรให้ความร่วมมือในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาบนบาน ทั้งด้านสถานที่คำแนะนำในการบนบาน และเครื่องบนบน

2.2 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บน กรณีศึกษา พ่อหลวงกลั่น วัดทุ่งไหม้ หมู่ที่ 3 ตำบลนาหมอบุญ อำเภोजุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2.2 ควรศึกษาถึงอิทธิพลหรือแรงจูงใจในความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บน กรณีศึกษา พ่อหลวงกลั่น วัดทุ่งไหม้ ตำบลนาหมอบุญ อำเภोजุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ ความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บนของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสถานที่อื่น ๆ ประกอบ เพื่อดูแนวทางที่ความแตกต่างและสร้างความเข้าใจร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

ขวัญทิพา ผิวผาด, กุลธิดา อุดมพงศ์วัฒนา และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2558). ความเชื่อ การบนบานและการใช้ของแก้บนผู้ที่มาแก้บนศาลเจ้าแม่ยมสาว เกาะนมสาว ตำบลสามร้อยยอด อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ใน *Graduate Research Conference Khon Kaen University* (น. 1274-1281). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ณิรณัฐ แผลงภู. (2566). การบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์กับเศรษฐกิจแห่งความไม่แน่นอน: ชีวิตทางศาสนาของตัวตนในกระแสเสรีนิยมใหม่ในสังคมไทยปัจจุบัน. *วารสารสังคมศาสตร์*, 35(1), 162-187.

พระนัด จารุณโณ (ยี่รัมย์), สงวน หล้าโพทนัน, พระครูวินัยธรรมรัตน์ เขมธโร. (2564). การศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อและพิธีกรรมในการทำบุญแซนโชนดา ของชาวจังหวัดสุรินทร์. *วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์*, 6(2), 301-315.

มูณี แสงธรรม. (2558). *การบนของชาวพุทธ*. กรุงเทพฯ: กายใจ.

วรลธิ์ ศรีตระกูล. (2564). “ปรากฏการณ์ไอ้ไข่พารวย” พฤติกรรม ความเชื่อ และการบนบาน. (การจัดการมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล).

สิทธิพงษ์ บุญทอง. (2561). *วัดเจดีย์ไถ้ : การประกอบสร้างให้กลายเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ภายใต้ (วิกฤติความทันสมัย)*. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).